

YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ, SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS

AHİM ve ABAD KARARLARI IŞIĞINDA KİŞİLİK HAKLARININ KORUNMASI

BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

Hazırlayan : İskender Okan ARAS

Dersin Sorumlusu : Prof.Dr. Seldağ Güneş Peschke

Ankara 2015

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	3
GİRİŞ	4
Birinci Bölüm	
İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN ÖZEL BİR ÇEŞİDİ OLARAK BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ	
I- İfade Özgürlüğü ve Basın Özgürlüğü İlişkisi	4
İkinci Bölüm	
AHİM KARARLARI IŞIĞINDA BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ	5
I- HABER, KANI, BİLGİ VE DÜŞÜNCELERE ULAŞMA HAKKI	5
A- Bilgi Edinme Hakkı	5
B- Haber Kaynağını Açıklamama Hakkı	5
II- HABER, KANI, BİLGİ VE DÜŞÜNCELERİ YORUMLAMA VE ELEŞTİRME HAKKI	6
III- HABER, KANI, BİLGİ VE DÜŞÜNCELERİ YAYINLAMA VE DAĞITABİLME HAKKI	7
A- Sansür	7
B- Dağıtabilme Hakkı	7
C- Basında Tekelleşme	7
D- Devletin Pozitif Yükümlülüğü	8
IV- YARATMA HAKKI VE KARİKATÜRLERİN DURUMU	8
Üçüncü Bölüm	
AHİM KARARLARINDA BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN SINIRLARI	9
SONUÇ	9
KAYNAKÇA	13

KISALTMALAR

AHİM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
bkz.	: Bakınız
çev.	: çeviren
s.	: sayfa
sözleşme	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı

GİRİŞ

Günümüzdeki teknolojik gelişim seviyesinde düşüncelerin geniş kitlelere aktarılmasının en iyi yöntemlerinden birisi kitle iletişim araçlarıdır. Kitle iletişim araçlarının en önemlilerinden birisi ise basındır. Basın aynı zamanda ifade özgürlüğünün anlam kazanması yönünden önemli bir araçtır ve özgürlüklerin korunmasında önemli bir rol oynar. Basın yoluyla anayasa ve yasalarda tanınan hak ve özgürlüklerden vatandaşın haberdar olması sağlandığı gibi, kimi zaman hak arama yolları ile hukuk dışı uygulamalarla ilgili de vatandaş basın yoluyla bilgi sahibi olmaktadır.

Basın özgürlüğü önemli olmakla birlikte, bazen özel hayatın gizliliği, soruşturmanın gizliliği, kişilik hakları gibi değerlerle basın özgürlüğü arasında çatışma olabilir ve bunlar arasındaki makul dengeyi sağlamak güçtür.

Basın kavramından gazete, kitap, dergi vb. bünyesinde barındıran yazılı basın kastedilmektedir . Bu çalışmada AİHM ve ABAD kararları ışığında kişilik haklarının korunması çerçevesinde basın özgürlüğü incelenmiştir.

Birinci Bölüm

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN ÖZEL BİR ÇEŞİDİ OLARAK BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

I- İfade Özgürlüğü ve Basın Özgürlüğü İlişkisi

İfade özgürlüğü, diğer birçok özgürlüğü bünyesinde barındıran bağımsız bir özgürlük ilkesidir. Kaynak durumunda olan bu özgürlükten beslenen özel özgürlük ilkelerinden birisi de basın özgürlüğüdür .

Fakat, basın özgürlüğünü, yalnızca ifade özgürlüğünü ele alan hukuksal düzenlemelerin getirdiği standartlarla değerlendirmek yeterli değildir. Çünkü her ne kadar basın özgürlüğü ifade özgürlüğünün dışı vurum araçlarından biri olsa da her şeyden önce birtakım yapısal ve kurumsal farklılıkları içermektedir. Basın organlarının serbestçe kurulması, redaksiyon faaliyetlerinin gizliliği, enformasyonun (bilgi) elde edilmesi gibi konular bireysel ifade özgürlüğünden ziyade kurumsal ifade özgürlüğünü ilgilendiren konulardır ve ayrı düzenlemeler gerektirebilirler. Örneğin düşüncelerin oluşumunun hazırlanmasında önemli bir hak olan bilgi edinme hususunda, basın açısından sadece kamuya açık kaynaklardan değil, özel araştırma, inceleme, gözlem ve mülakatlardan yararlanmak veya resmi makamlardan bilgi almak gerekebilir. Hatta basın özgürlüğünde, basın ile onun özel haber kaynakları arasında belli bir ölçüde gizlilik ilişkisinin korunması gerekmektedir .

İkinci Bölüm

AHİM KARARLARI IŞIĞINDA BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

Basın özgürlüğüyle ilgili olan uluslararası belgelerin çoğunda basın özgürlüğü deyiminin kullanılmasından ziyade bu özgürlük için gerekli olan öğelerin sayılması yoluna başvurulmuştur. Bu nedenle basın özgürlüğü konusunu kaynak kitaplarda da kullanılan yöntemle benzer şekilde "haber, kanı, bilgi ve düşüncelere ulaşma hakkı, bunları yorumlama ve eleştirme hakkı ve son olarak da yayınlama ve dağıtabilme hakkı olarak inceleyeceğiz.

I- HABER, KANI, BİLGİ VE DÜŞÜNCELERE ULAŞMA HAKKI

A- Bilgi Edinme Hakkı

Bilgiye ulaşabilmede basın mensupları için önem arz eden husus, haber kaynaklarının çeşitliliği ve habere ulaşma kaynaklarının açık olmasıdır. Basının en önemli haber kaynaklarını esas itibarıyla devlet kurumları oluşturmaktadır. Çünkü devlet, bireyleri doğrudan ilgilendiren çok geniş oranda idari ve siyasi bilgilere ve belgelere sahiptir. Dolayısıyla basın özgürlüğünün ön şartı olan bilgi ve haber alma özgürlüğünün anlam kazanabilmesi için en azından kamuyu ilgilendiren olaylarda devlet kurumlarının enformasyon kanallarını açık tutması gerekir.

AİHS'nin 10. maddesinde haber veya fikir alma özgürlüğünün ülke sınırları söz konusu olmaksızın garanti altına alındığı belirtilmektedir. Böylece, sadece ulusal basın organlarından değil, yabancı basından elde edilecek enformasyonun engellenmesi de sözleşmenin ihlalini oluşturacaktır.

B- Haber Kaynağını Açıklamama Hakkı

A.I.H.M.'in Goodwin kararı haber kaynağını açıklamama hakkıyla ilgili içtihadı bir karar niteliğindedir. Söz konusu karar "The Engineer" adlı yayında gazeteci olarak çalışan William Goodwin'in İngiltere'ye karşı yaptığı şikâyet başvurusu üzerine verilmiştir.

İngiliz gazeteci Goodwin, kendisine daha önce de pek çok şirketin durumuyla ilgili bilgi veren haber kaynağından Tetra Limited Şirketi'nin büyük ekonomik zorluklarla karşı karşıya kaldığı bilgisini almış ve bu durumu yayınlamadan önce teyit etmek üzere şirketi aramıştır. Bunun üzerine Tetra Ltd. hem kararın yayınlanmasını engellemek üzere tedbir kararı aldırılmış, hem de Goodwin'in bilgiyi sızdıran haber kaynağını açıklamasına ilişkin isteklerini mahkemeye kabul ettirmişlerdir. Ancak Goodwin mahkemenin bu kararına uymayarak adaletin engellenmesi suçundan mahkûm olmuştur. Goodwin'in mahkemenin bu kararına karşı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yaptığı başvuru sonucunda

İngiltere'nin A.İ.H.S.'in 10. maddesini ihlal ettiğine karar verilmiştir. Mahkemenin kararının gerekçesinde; basının haber kaynaklarına yönelik bir koruma olmadığı takdirde, kaynakların kamu yararına olan meselelerde kamuyu bilgilendirmek konusunda basına yardımcı olmaktan kaçınılabilecekleri, bu durumda basının hayati nitelikteki kamunun bekçi köpeği olma rolünün sarsılabileceğine yol açabileceği ve basının doğru ve güvenilir bilgi sağlama yeteneğinin kötü yönde etkilenebileceği görüşü belirleyici olmuştur .

II- HABER, KANI, BİLGİ VE DÜŞÜNCELERİ YORUMLAMA VE ELEŞTİRME HAKKI

Gerçek anlamda ifade hürriyeti için sadece bilgi edinme ve tercih yapabilme imkânlarının varlığı yetmemekte, fikirlerin serbestçe açıklanabilmesi hürriyetinin de tanınması gerekmektedir . Yazarların topluma karşı en öncelikli sorumluluklarından biri olan eleştiri, özellikle basın söz konusu olduğunda devlet yönetimi, toplumsal olaylar, hükümetlerin genel ve ekonomik siyaseti ya da kamu gücünü kullananların davranışlarını konu almaktadır. Dolayısıyla basın aracılığıyla yapılan eleştiriler, siyasi partilerin, hükümetlerin ve kamu gücünü kullananların tepkisi ile karşılaşmaktan kaçınamazlar. Bu nedenle eleştirilerinde ve olayları yorumlamalarında yazarların güvence altında bulunması gerekmektedir .

Böyle olmakla birlikte yorum ve eleştiri faaliyetlerinin, eleştiriye tabi tutulan kişinin hak ve özgürlüklerini de zedelememesi gerekir. Burada karşımıza çıkan sorun yorumlama ve eleştirme hakkının kapsamının, yönteminin, niteliğinin ve sınırlarının ne şekilde belirlenmesi gerektiğidir.

Bu konuya örnek olarak AİHM'nin Lingens/Avusturya kararını verebiliriz. Bu kararda; demokratik bir toplumun olmazsa olmaz unsurlarından çoğulculuk, hoşgörü ve açık fikirlilik ilkelerinin basın söz konusu olduğunda özel bir öneme sahip oldukları belirtilmiştir. Buna göre; basın, başkalarının saygınlığını korumak için konulan sınırları aşmamakla yükümlü olmakla birlikte, yine de halkı ilgilendiren diğer alanlarda olduğu gibi siyasi meseleler hakkında bilgi ve fikirleri de iletmekle yükümlüdür. Basının görevinin sadece bilgiyi verip yorumu okuyucuya bırakmak olduğu yolundaki görüşler kabul olunamaz "denilmiştir.

Bir başka örnekte ise; yargı mensuplarının da eleştirilebileceğini belirten Perna/İtalya davasında mahkeme, bir gazetecinin bir savcıya yönelik olarak onu "Komünist Partiye mutlak bağlılık yemini yapmış" birine benzeterek "siyasi militanlıkla" suçlayan ifadelerin yer aldığı yazısından dolayı mahkûmiyetine ilişkin kararı 10. maddenin ihlali olarak görmüştür. Mahkemeye göre bir savcının siyasi militanlık içerecek hareketleri yargının bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin imajı tehlikeye sokuyor ve toplumsal yararı ilgilendiren önemli bir sorunu gündeme getiriyorsa, gazetecinin sözleri belli bir aşırılık dozu içerse de korunmaya layıktır. Bununla birlikte gazetecinin aynı yazısında savcıyı mafyaya dahil olmakla itham eden ifadeleri ise kabul edilebilir eleştiri sınırını aşan sözler olarak görülmüştür. Çünkü bu beyanlar olaya dayalı temelden yoksundur ve gazeteci bu olguyu ispat edecek çabalarda bulunmaya teşebbüs etmemiştir. Bundan dolayı Büyük Daire, Dairenin kararına yönelik bu yönden bozma kararı vermiştir .

III- HABER, KANI, BİLGİ VE DÜŞÜNCELERİ YAYINLAMA VE DAĞITABİLME HAKKI

Bu konuda en önemli husus sansür yasağıdır. Sansür uygulaması fikirlerin daha başlangıçta, yayından önce yasaklanmasıdır.

A- Sansür

AİHM'in bazı kararlarına bakıldığında mahkemece reddedilenin esas itibarıyla basın üzerindeki genel sansür olduğu, yoksa belirli koşullarda yayın öncesi sınırlamanın ihlal niteliği taşımadığı görülmektedir. Örneğin Sunday Times kararına konu vakıda¹⁰⁷ Sunday Times gazetesi; bir ilaç şirketinin ürettiği ürünlerden birinin hamile kadınlarda yarattığı yan etki sonucu onlarca çocuğun sakat doğması üzerine mağdurlarla ilaç şirketi arasındaki hâlihazırda süren dava ve tazminat talepleri görüşmelerini etkilemek amacıyla şirketin kusurlarını göz önüne sermek için yayınlanacak bir makalenin duyurusunu yapmıştır. Bunun üzerine ilaç şirketinin başvurusuyla İngiliz yetkili makamlarınca yayınlanacak makale üzerinde tedbir kararı alınmıştır. Bu kararın Lordlar Kamarası'nca onaylanması üzerine gazetenin AİHM'e başvurusu üzerine mahkemece 10. maddenin ihlalinin tespit edilmiş olmasına rağmen, bu tespit olayın özellikleri göz önünde bulundurularak verilmesi ve mahkemenin sansür uygulamasının olmaması durumunda makalenin sürmekte olan davayı etkileyip etkilemeyeceği yönünde bir tartışmaya girmesi, AİHM'in yayın öncesi sınırlandırmayı toptan reddetmediğini göstermektedir. Ancak yayın öncesi yasaklama reddedilmemekle birlikte AİHM'in kararlarında sınırlama sebepleri çok dar yorumlanmış ve sansürün basın özgürlüğü üzerindeki olumsuz etkisi vurgulanmıştır.

B- Dağıtılabilme Hakkı

Basılmış ve yayınlanmış eserlerin serbestçe dağıtılabilmesi gerekir. Eğer dağıtılmış eserler ölçüsüz uygulamalarla piyasadan toplatılabiliyorsa bu da bir kısıtlama anlamına gelmektedir.

AİHM dağıtılmış eserlerin piyasadan toplatılması konusunda da dağıtım özgürlüğüne atıf yapan kararlar vermiştir. Örneğin Alinak davasında yazdığı bir kitap Türk yetkili makamlarınca toplatılan yazarın başvurusu üzerine verdiği kararda Mahkeme, toplatma kararının, başvuranın, ifade özgürlüğünün ayrılmaz bir parçasını teşkil eden yazılı kitap ve kitap bastırma özgürlüğüne yönelik bir müdahale teşkil ettiğini saptamıştır.

C- Basında Tekelleşme

Öğretide basında tekelleşmenin basın özgürlüğünü sınırlayan hukuki hükümler dışında ekonomik nitelik gösteren fiili birtakım verilerle ilgili olduğu belirtilmiştir.

D- Devletin Pozitif Yükümlülüğü

AİHM'nin Özgür Gündem/Türkiye kararında günlük bir gazete olan ve hükümetçe PKK terör örgütüne yayınlarıyla destek verdiği ileri sürülen Özgür Gündem'in bünyesinde çalışan kişiler, kendilerine yönelik tehlikeye ilişkin yetkili makamları önceden uyardıklarına rağmen seri şiddet eylemlerine maruz kalmış ve gazetelerinin dağıtılması çeşitli yollarla engellenmeye çalışılmıştır. Öyle ki bu şiddet eylemlerinden bazıları ölümle sonuçlanmıştır. Başvurucular yetkili makamlara defalarca dilekçe göndererek korunma talebinde bulunmalarına rağmen korunma taleplerine cevap verilmemiştir. Dolayısıyla, başvuranlar Özgür Gündem gazetesiyle bağlantılı kimselere saldırı düzenlenmesinin, yetkililerin koruma tedbirleri almamasının ve Özgür Gündeme ve çalışanlarına karşı yapılan saldırılarla ilgili olarak etkili bir soruşturma yapılmamasının, Sözleşmenin 10. maddesiyle güvence altına alınan ifade özgürlüğünü koruma sorumluluğu ile uyumlu olmadığını ileri sürmüşlerdir.

Söz konusu olayda 10. maddenin ihlal edildiği sonucuna varan mahkemenin gerekçesi şu şekildedir. Demokrasinin işleminin ön şartlarından biri olan ifade özgürlüğünün etkin bir şekilde kullanılması, sadece devletin müdahale etmeme görevine dayanmamaktadır, bireyler arasındaki ilişkilerde bile koruma tedbirleri almayı gerektirebilmektedir. Pozitif bir sorumluluğun var olup olmadığına karar verirken, Sözleşmeyle toplumun genel çıkarları ve bireyin çıkarları arasında ulaşılmaya çalışılan dengeye önem verilmelidir. Bu sorumluluk, kaçınılmaz olarak Sözleşmeciler devletlerde var olan farklı durumlara, modern toplumların idare edilmesi ile ilgili zorluklara, öncelikler ve kaynaklar hakkındaki seçimlere bağlı olarak değişiklik gösterecektir. Böyle bir sorumluluk, yetkililer için imkânsız veya adil olmayan bir yük oluşturduğu şeklinde yorumlanmamalıdır.(prg. 43)

IV- YARATMA HAKKI VE KARİKATÜRLERİN DURUMU

AİHM'de karikatürlerin sınırlandırma rejimi Sözleşmenin 10. maddesindeki düzenlemeler dikkate alınarak gerçekleştirilmektedir . Leroy davasında bir karikatürist olan başvuru Ekaitza isimli haftalık bir gazetede, ABD'de gerçekleşen 11 Eylül saldırılarına hitaben "Hepimiz hayalini kurduk Hamas başardı" isimli bir yazının ardından saldırılarla ilgili parodi içeren bir karikatür yayınlamış ve bu karikatürden ötürü hakkında başlatılan soruşturma sonucunda yargılanarak 1500 Euro para cezasına çarptırılmıştır. Önüne gelen davada AİHM, her ne kadar başvuru tarafından eleştiri olarak ifade edilse de söz konusu karikatürlerin sadece eleştiri amacı değil şiddet içeren eylemleri yüceltmeyi de içerdiğini belirtmiştir. Karikatürlerin söz konusu eylemin olası faillerine yönelik manevi destek içerdiğini ve seçilen bu tarz bir dille sivillere yönelik bir şiddet eyleminin onaylandığını belirten Mahkeme, başvurunun ifade özgürlüğüne getirilen sınırlamayı demokratik bir toplumda gerekli ve orantılı bulmuştur. Mahkemenin bu tespitinde karikatürün yayınlandığı bölge, yayınlandığı zaman ve gazetenin etkinliği gibi unsurlarda belirleyici olmuştur .

Görüldüğü gibi AİHM de karikatür özgürlüğünü 10. madde ışığında ve özel olarak basın özgürlüğü içerisinde değerlendirmiş, söz konusu özgürlüğün sınırları noktasında da ayrı bir kategorilendirme yapmamıştır .

Üçüncü Bölüm

AHİM KARARLARINDA BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN SINIRLARI

A- Basın özgürlüğüne sınırlama getiren müdahalenin meşru amacı olmalıdır.

Basın özgürlüğüne sınırlama getiren bir müdahalenin meşru olabilmesi için , bu müdahalenin sözleşmenin 10. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen amaçlara yönelik olması gerekir.

B- Basın Özgürlüğüne Getirilen Sınırlama Kanunla Belirlenmiş Olmalıdır

C- Basın Özgürlüğüne Müdahale Demokratik Bir Toplumda Gerekli Olmalıdır

Denokratik toplumda gereklilik kavramı konusunda Mahkemece yapılan değerlendirmelerde en önemli husus özgürlüklerin korunması ile demokratik toplum arasındaki dengeye dikkat edilmesidir .

SONUÇ

İfade özgürlüğünün en yaygın ve etkili kullanım aracı yazılı-görsel-işitsel basındır.

Ancak basın özgürlüğü kavramından anlaşılması gereken televizyon, radyo, internet gazete ve dergi gibi bütün kitle iletişim araçlarına tanınan özgürlük değildir. Basın özgürlüğü, yalnızca basım yoluyla çoğaltılan yazılı yayınların bütününe kapsayan anlamdadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararları incelendiğinde de bu şekildeki bir farklılaşmayı tespit etmek mümkündür .

Mahkeme, düşünce açıklamalarının sınırlandırılmasında uyguladığı "açıklamanın yapıldığı yer testinde bir gazete yahut kitapta yer alan ifadelerle, televizyon-internet veya başka bir kitle iletişim aracıyla ortaya konulan ifadeleri toplum üzerindeki etki yaratma gücü açısından ayrı değerlendirmektedir. Öte yandan gerek Sözleşmenin 10. maddesi gerekse Mahkeme içtihatları yazılı basın ile diğer kitle iletişim organlarına uygulanan izin sistemi açısından bazı teknik ayrımların olabileceğini de belirtmektedirler.

AIHM'in kararlarına bakıldığında basın aracılığıyla gerçekleştirilen düşünce açıklamalarına genel manada ifade özgürlüğünden daha fazla tolerans tanındığı görülmektedir .

Çalışmanın sonunda basın özgürlüğü ile ilgili Yargıtay denetiminden geçmiş bir mahkeme kararına yer vermiştir. İnceleme konusu; İstanbul 14. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2011/72 E., 2012/171 K. sayılı kararı ile Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 2013/18647 E., 2014/896 K. sayılı ve 27.01.2014 tarihli ilamıdır.

İstanbul 14. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2011/72 E., 2012/171 K. sayılı kararı;

DAVACI : AHMET MAHMUT ÜNLÜ
VEKİLLERİ : Av. NUH SAMİ YILDIRIM
Av. ERDEM KILIÇ
DAVALILAR : 1- MUSTAFA KAHRAMAN
2- YENİ ŞAFAK GAZETESİ
VEKİLİ : Av. ELVAN AKÇA - Eyüp Belediye Başkanlığı Hukuk İşleri
Müdürlüğü
DAVA : Tazminat
DAVA TARİHİ : 09/02/2011
KARAR TARİHİ : 10/05/2012

İSTEM : Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; davalı Mustafa Kahraman'ın 22/10/2010 tarihinde Yeni Şafak gazetesinde 9 sutuna cüppeli Ahmet'ten provokasyon hazırlığı şeklinde manşet attığını, gazetenin 14.sayfasında bu haberin ayrıntılarına yer verdiğini, haberin gerçeğe dayanmadığını, tamamen yalan, iftira ve müvekkilinin kişilik haklarını ihlal eden bir haber yayınladığını bu haberle müvekkili aleyhine kamuoyu oluşturmaya çalıştığını bahisle 20.000,00T.L manevi tazminatın müvekkiline ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

CEVAP : Davalılar vekili cevap dilekçesinde haberin tamamen gerçek olduğunu, toplantı izin davacının bizzat başvuru yaptığını, haberin kamu yararı amacı niteliği taşıdığını, dava konusu haberde toplumu ilgilendiren olay ve kişiler yer verilerek bir olay aktarımında bulunduğu, yayınlanmasında kamu yararı bulunan gerçek ve güncel bir haberin hukuka uygun olduğunu bahisle manve tazminatın oluşmayacağı belirterek davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

KANITLAR VE GEREKÇE: Dava, basın yoluyla kişilik haklarına saldırı nedenine dayalı 20.000,00 TL manevi tazminat istemidir.

Davalı Yeni Şafak Gazetesi 22/10/2010 tarihli yazısında "Cübbeli Ahmet'ten Provakasyon Hazırlığı" şeklinde manşet atarak ayırdığı bölümde, provakasyona ilişkin haberi yayınlamıştır. " Cübbe, sarık ve çarşaf şovu " sözlerini kullanmıştır. Açıklanan eylemler kişilik haklarına saldırı oluşturacak niteliktedir. Davalı Mustafa Kahraman Yeni Şafak Gazetesinin en üst yöneticisidir. Bu nedenle diğer davalıyla birlikte müşterek sorumluluğu vardır. Kişilik

haklarına saldırı oluşturan eylem manevi tazminatı gerektirir. Tarafların ekonomik sosyal seviyelerine, paranın alım gücüne, genel ekonomik koşullara, manevi tazminatın amacına göre davacı yararına 2.000,00 TL tazminat takdir edilmiştir.

HÜKÜM :Yukarıda açıklanan nedenlerle

1- 2.000,00T.L lik manevi tazminatın KABÜLENE, fazla talebin REDDİNE karar verilmiştir.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 2013/18647 E., 2014/896 K. sayılı ve 27.01.2014 tarihli ilamı;

Davacı Ahmet Mahmut Ünlü vekili Avukat Cihat Gökdemir tarafından, davalılar Mustafa Kahraman vd. aleyhine 09/02/2011 gününde verilen dilekçe ile manevi tazminat istenmesi üzerine mahkemece yapılan yargılama sonunda; davanın kısmen kabulüne dair verilen 10/05/2012 günlü kararın Yargıtay'ca incelenmesi davacı ve davalılar vekilleri tarafından süresi içinde istenilmekle temyiz dilekçelerinin kabulüne karar verildikten sonra tetkik hakimi tarafından hazırlanan rapor ile dosya içerisindeki kağıtlar incelenerek gereği görüldü.

1-Davalı Mustafa Kahraman'ın temyiz itirazı yönünden;

Dava, basın yoluyla kişilik haklarına saldırı nedeniyle manevi tazminat istemine ilişkindir. Mahkemece davanın kısmen kabulüne karar verilmiş; hüküm, davacı ve davalılar vekilleri tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı, Yeni Şafak Gazetesi'nin 22/10/2010 tarihli nüshasında yayınlanan "Ataköy'de Cüppeli Provokasyonu" başlıklı yazı ile kişilik haklarına saldırıda bulunulduğunu beyanla manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

Davalılar, yazıda kişilik haklarına saldırının söz konusu olmadığını, görünür gerçeğe uygun ve basın özgürlüğü kapsamında olduğunu belirterek davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece, yazının kişilik haklarını ihlal eder nitelikte olduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Davaya konu haberin yayınlandığı tarihte yürürlükte bulunan 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 13. maddesi hükmüne göre; basın yoluyla işlenen haksız eylemlerden dolayı istenen maddi ve manevi zararlardan eser sahibi ile yayın sahibi ve varsa temsilcisi müştereken ve müteselsilen sorumludur. Yazı İşleri Müdürüne husumet yöneltilemez. Eldeki davada, haksız eylemin işlendiği gazete künyesindeki açıklamaya göre davalı Mustafa Kahraman'ın yazı işleri müdürü olduğu anlaşılmaktadır. Şu durumda, adı geçen davalıya yukarıda sözü geçen maddeye göre husumet düşmeyeceğinden davanın bu davalı yönünden taraf sıfatı yokluğu nedeniyle reddedilmesi gerekirken, takdir edilen tazminattan sorumlu tutulmuş olması doğru görülmediğinden kararın bu nedenle bozulması gerekir.

2-Davalı Yeni Şafak Gazetesinin temyiz itirazları yönünden;

Davacı, Yeni Şafak Gazetesi'nin 22/10/2010 tarihli nüshasında yayınlanan "Ataköy'de Cüppeli Provokasyonu" başlıklı yazı ile kişilik haklarına saldırıda bulunulduğunu beyanla manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

Anayasa'nın 28. maddesinde düzenlenen basın özgürlüğü ve bu özgürlüğün getirdiği ayrıcalıklar sınırsız olmayıp basın özgürlüğünün özel hukuk alanındaki sınırı Medeni Yasa'nın 24 ve yayın tarihinde yürürlükte olan 818 sayılı Borçlar Yasası'nın 49. maddelerinde anlamını bulan kişilik haklarının korunmasına ilişkin düzenlemelerdir. Borçlar Yasası'nın 49. maddesi gereğince basının sorumlu tutulabilmesi için; yayın ya da eleştirinin kişilik haklarını zedelemesi, bu zedelemenin manevi bir zarar doğurması, kişilik haklarına saldırı ile gerçekleşen zarar arasında uygun nedensellik bağı bulunması, kişilik haklarına saldırının hukuka aykırı olması ve hukuka aykırılığı ortadan kaldıran hukuka uygunluk nedenlerinin bulunması gerekir.

Hukuka uygunluk nedenleri veya hukuka aykırılığı ortadan kaldıran nedenler ise; gerçeklik, güncellik, kamu yararı ve toplumsal ilgi gibi öze ilişkin koşulları ve konu ile anlatım arasında düşünsel bağlılık, anlatım ve sergilenişteki ölçülülük niteliğindeki biçime ilişkin koşullardır. Yayımlanmasında kamu yararı bulunan gerçek ve güncel bir haberin ya da eleştirinin öze biçim arasında denge kurularak yayımlanması durumunda hukuka aykırılık ortadan kalkar ve artık basın sorumlu tutulamaz.

Dava konusu haber ve taraflarca sunulan deliller bir bütün olarak değerlendirildiğinde; böyle bir toplantının yapıldığı, toplantıya davacının da konuşmacı olarak katıldığı anlaşılmaktadır. Bu haliyle haberin görünür gerçeğe uygun olduğu, haberdeki bir kısım sözlerin ayrıntı niteliğinde olduğu ve davacının kişilik haklarına saldırı oluşturmadığı sonucuna varılmaktadır. Mahkemece, açıklanan yönler gözetilerek, istemin tümünden reddedilmesi gerekirken, yerinde olmayan gerekçeyle, davalı gazetenin manevi tazminatla sorumlu tutulmuş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda (1) ve (2) no'lu bentte açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, bozma nedenine göre tarafların diğer temyiz itirazlarının şimdilik incelenmesine yer olmadığına ve temyiz eden davalılardan peşin alınan harcın istek halinde geri verilmesine 27/01/2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan V.	Üye	Üye	Üye	Üye
Kamil Kancabaş	Selma Bellek	Bilâl Köseoğlu	Ali Akın	Hüseyin Kulaç

KAYNAKÇA

BAYKAN, Metin: AİHM Kararlarında Basın Özgürlüğü

TANJU, Erhan: AİHM Kararları Işığında İfade ve Basın Özgürlüğü

SALİHPAŞAOĞLU, Dr.Yaşar: Türkiye'de Basın Özgürlüğü